

CS

CS

CS

KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

V Bruselu dne 23.12.2008
KOM(2008) 893 v konečném znění

2008/0259 (COD)

Návrh

NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY,

kterým se zřizuje postup pro sjednávání a uzavírání dvoustranných dohod mezi členskými státy a třetími zeměmi o odvětvových záležitostech a vztahujících se na rozhodné právo ve smluvních a mimosmluvních závazkových vztazích

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

1. SOUVISLOSTI NÁVRHU

• Odůvodnění a cíle návrhu

Podle článku 65 hlavy IV Smlouvy o ES, který zavedla Amsterodamská smlouva, bylo přijato několik nástrojů Společenství v oblasti občanského soudnictví¹.

Kromě tohoto *acquis* Společenství je v případě mnoha členských států pro oblast občanského soudnictví charakteristické množství dvoustranných dohod, které uzavřely se třetími zeměmi předtím, než vstoupila v platnost příslušná ustanovení Amsterodamské smlouvy, nebo před svým přistoupením k Evropskému společenství. V rozsahu, v němž tyto již existující dohody obsahují ustanovení, jež nejsou slučitelná se Smlouvou o ES, musí členské státy podle článku 307 Smlouvy o ES podniknout kroky k odstranění těchto neslučitelností. Evropský soudní dvůr potvrdil, že v nezbytných případech musí členské státy zrušit dohody, jež nejsou slučitelné s *acquis*.

Kromě již existujících dvoustranných dohod může také vyvstat potřeba uzavřít nové dohody se třetími zeměmi, které budou upravovat oblasti občanského soudnictví, jež spadají do oblasti hlavy IV Smlouvy o ES. V souladu s rozvojem evropského soudního prostoru v oblasti spolupráce v občanských a obchodních věcech získalo Společenství výlučnou vnější pravomoc vyjednávat a uzavírat mezinárodní dohody se třetími zeměmi věnující se řadě důležitých předmětů, na něž se odkazuje v hlavě IV Smlouvy o ES. To potvrdil Evropský soudní dvůr ve svém posudku 1/03 ze dne 7. února 2006, který se zabýval uzavřením nové Luganské úmluvy.² Soudní dvůr potvrdil, že Společenství získalo výlučnou pravomoc

¹ Nařízení Rady (ES) č. 1346/2000 o úpadkovém řízení, Úř. věst. L 160, 30.6.2000, s. 1.
Nařízení Rady (ES) č. 44/2001 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech, Úř. věst. L 12, 16.1.2001, s. 1.
Nařízení Rady (ES) č. 1206/2001 o spolupráci soudů členských států při dokazování v občanských nebo obchodních věcech, Úř. věst. L 174, 27.6.2001, s. 1.
Nařízení Rady (ES) č. 2201/2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1347/2000, Úř. věst. L 338, 23.12.2003, s. 1.
Směrnice Rady 2003/8/ES o zlepšení přístupu ke spravedlnosti v přeshraničních sporech stanovením minimálních společných pravidel pro právní pomoc v těchto sporech, Úř. věst. L 26, 31.1.2003, s. 41.
Směrnice Rady 2004/80/ES o odškodňování obětí trestných činů, Úř. věst. L 261, 6.8.2004, s. 65.
Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 805/2004, kterým se zavádí evropský exekuční titul pro nesporné nároky, Úř. věst. L 143, 30.4.2004, s. 15.
Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1896/2006, kterým se zavádí řízení o evropském platebním rozkazu, Úř. věst. L 399, 30.12.2006, s. 1.
Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy (Řím II), Úř. věst. L 199, 31.7.2007, s. 40.
Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007, kterým se zavádí evropské řízení o drobných nárocích, Úř. věst. L 199, 31.7.2007, s. 1.
Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1393/2007 o doručování soudních a mimosoudních písemností ve věcech občanských a obchodních v členských státech („doručování písemností“) a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1348/2000, Úř. věst. L 324, 10.12.2007, s. 79.
Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I), Úř. věst. L 177, 4.7.2008, s. 6.
Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/52/ES o některých aspektech mediace v občanských a obchodních věcech, Úř. věst. L 136, 21.5.2008, s. 3.

² Posudek 1/03 ze dne 7. února 2006, Rec. 2006, s. I-1145.

uzavírat mezinárodní dohody se třetími zeměmi v záležitostech, jež se týkají pravidel mimo jiné vymezených v nařízení (ES) č. 44/2001 („Brusel I“), zejména pokud jde o soudní příslušnost a uznávání a výkon soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech. V tomto posudku dospěl Soudní dvůr k závěru, že analýza ustanovení nové Luganské úmluvy týkajících se pravidel pro určení soudní příslušnosti ukázala, že tato ustanovení mají vliv na jednotné a konzistentní uplatňování pravidel Společenství pro určení soudní příslušnosti a na řádné fungování systému zřízeného prostřednictvím těchto pravidel.³ Pokud jde o pravidla, která se v rámci navrhované úmluvy věnují uznávání a výkonu soudních rozsudků, Soudní dvůr dospěl k obdobnému závěru. Rozhodl, že pravidla Společenství pro uznávání a výkon rozsudků nelze oddělit od pravidel pro příslušnost soudů, s nimiž vytvářejí jednotný a ucelený systém, a že nová Luganská úmluva by měla vliv na jednotné a konzistentní uplatňování pravidel Společenství jak pro určení soudní příslušnosti, tak i pro uznávání a výkon soudních rozhodnutí, i na řádné fungování jednotného systému, který byl na základě těchto pravidel zřízen⁴.

Z tohoto důvodu je třeba předpokládat, že Společenství získalo výlučnou pravomoc k vyjednávání a uzavírání mnoha z dvoustranných dohod, na něž se odkazuje výše.

Přesto je třeba vyhodnotit, zda v současnosti existuje dostatečný zájem na straně Společenství, aby Společenství nahradilo veškeré stávající nebo navrhované dohody mezi členskými státy a třetími zeměmi dohodami Společenství. Z tohoto důvodu je nezbytné zavést postup, který bude mít dvojí cíl. Prvním cílem bude umožnit Společenství, aby posoudilo, zda na straně Společenství existuje dostatečný zájem na uzavření konkrétní dohody. Druhým cílem je povolit členským státům uzavření takových dohod, pokud v současnosti Společenství nemá zájem na uzavření takovéto dohody na úrovni Společenství⁵.

Předchozí argumentace je v souladu se závěry Rady SVV ze dne 19. dubna 2007⁶.

Komise uznala, že je třeba zavést určitý postup také pro dohody týkající se nařízení Řím II⁷ a Řím I^{8,9}.

³ Posudek 1/03 Lugano, odst. 161.

⁴ Posudek 1/03 Lugano, odst. 172.

⁵ Podobné řešení bylo již dříve vyvinuto pro oblast civilního letectví: viz nařízení (ES) č. 847/2004 o sjednávání a provádění dohod mezi členskými státy a třetími zeměmi o leteckých službách, Úř. věst. L 157, 30.4.2004, s. 7.

⁶ Dne 19. dubna 2007 Rada SVV navrhla, že pokud jde o budoucí dvoustranné dohody a jakékoliv změny stávajících dvoustranných dohod s konkrétními třetími zeměmi týkající se vyživovacích povinností, měl by být stanoven „postup pro sjednávání a uzavírání těchto dohod, který by vycházel ze stávajících závazných rozhodnutí v rámci práva Společenství, mimo jiné z postupu v oblasti leteckých služeb“. „Tento postup by měl stanovit kritéria a podmínky, které umožní určit, zda je uzavření takovéto dohody v zájmu Společenství. Pokud tomu tak není, uvedený postup by měl stanovit kritéria a podmínky pro sjednávání a uzavírání tohoto druhu dohod členskými státy, zejména pokud se ustanovení zamýšlené dohody obsahově liší od pravidel Společenství, přičemž je třeba zajistit, aby tyto dohody nevedly k narušení [zavedeného] systému.“

⁷ Nařízení (ES) č. 864/2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy (Řím II) stanoví v bodě odůvodnění 37, že „Komise předloží Evropskému parlamentu a Radě návrh týkající se postupu a podmínek, podle nichž by členské státy byly oprávněny v jednotlivých a výjimečných případech vlastním jménem sjednávat a uzavírat dohody se třetími zeměmi týkající se odvětvových oblastí a obsahující ustanovení o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy“.

⁸ Nařízení (ES) č. 593/2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I) obsahuje obdobný bod odůvodnění (bod 42).

V souladu s tím Komise navrhuje, aby byl takový postup sestaven také pro určité dvoustranné vztahy zabývající se odvětvovými záležitostmi. Navrhovaný postup se proto zabývá dvěma odlišnými kategoriemi odvětvových předmětů. Jeden návrh se týká záležitostí týkajících se soudní příslušnosti, uznávání a vymáhání rozsudků ve věcech manželských, věcech rodičovské zodpovědnosti a vyživovacích povinností a rozhodného práva ve věcech týkajících se vyživovacích povinností. Druhý návrh se věnuje záležitostem týkajícím se rozhodného práva pro smluvní a mimosmluvní závazkové vztahy.

Tento návrh se zabývá postupem pro udělení povolení členským státům ve druhé z obou zmíněných oblastí, tedy u práva rozhodného pro smluvní a mimosmluvní závazkové vztahy v odvětvových záležitostech. Zároveň s tímto návrhem Komise předkládá samostatný návrh na obdobný postup pro oblast manželských věcí, rodičovské zodpovědnosti a vyživovacích povinností. Vzhledem k tomu, že na danou oblast se vztahuje jednohlasné rozhodování, je třeba tyto návrhy předložit jako samostatné předpisy.

2. KONZULTACE ZÚČASTNĚNÝCH STRAN A POSOUZENÍ DOPADŮ

Přestože Komise neprovedla formální hodnocení dopadů, vyhodnotila řadu různých možností, jak dosáhnout výše popsaného cíle, s ohledem na jeho specifický obsah. Ve dnech 11. března a 26. května 2008 se v Bruselu konala dvě setkání s odborníky z členských států, na nichž došlo k výměně představ a názorů.

Pokud jde o rozsah tohoto návrhu, členské státy by bývaly obecně upřednostnily horizontální nástroj, který by zohledňoval jak odvětvové dvoustranné dohody, tak i dohody „luganského“ typu, týkající se soudní příslušnosti, uznávání a výkonu rozhodnutí v občanskoprávních a obchodních věcech, a dokonce i obecné dohody, jež mohou zahrnovat trestní, občanskoprávní, rodinné a správní záležitosti.

U takovýchto dohod zabývajících se záležitostmi, jako jsou příslušnost, uznávání a výkon soudních rozhodnutí v občanskoprávní a obchodní oblasti, je však nicméně pravděpodobné, že naruší právní rámec Společenství zřízený pro oblast soudní spolupráce v občanských a obchodních věcech, a tudíž nepřiměřeně ovlivní stávající *acquis*, které jsou založeny na koncepci integrace právní jistoty pro evropské občany s cílem usnadnit jejich přístup ke spravedlnosti.

A proto, jelikož je třeba se na tento postup dívat jako na výjimku v rámci práva Společenství, se systém navrhovaný Komisí omezuje na nezbytné minimum, jež je potřebné k dosažení výše popsaných cílů.

Komise posoudila několik možností pro zavedení tohoto postupu.

Tzv. pasivní *status quo*, tedy volba nepřijímat žádná opatření k řešení tohoto problému, by členským státům neumožnila uzavřít se třetími zeměmi dohody pro dané oblasti.

⁹ Skutečně může být nutné přijmout opatření, která určují rozhodné právo ve smluvních a mimosmluvních vztazích v těchto případech, aby se zajistila regulace specifických situací. Mezi tyto situace mohou například spadat záležitosti správy letišť nebo silnic. Příklady tohoto typu sektorových dohod jsou dohoda ze dne 4. července 1949 mezi Francií a Švýcarskem o výstavbě a správě letiště Basel-Mulhouse a dohoda ze dne 25. dubna 1977 mezi Německem a Švýcarskem o silnici mezi obcemi Lörrach a Weil am Rhein vedoucí po švýcarském území.

Tzv. aktivní *status quo* by byla volba nevyvíjet žádný legislativní postup pro zpětnou delegaci pravomocí Společenství. Veškeré dohody mezi členskými státy a třetími zeměmi by musely být vyjednány a uzavřeny Společenstvím prostřednictvím postupu, který stanoví článek 300 Smlouvy o ES, a to i v případech, že by na určité dohodě měl zájem pouze jediný členský stát.

Další možností je, že by Společenství vydalo povolení na základě obecných kritérií stanovených prostřednictvím legislativního nástroje (například nařízení) nebo rozhodnutí Rady (na základě výše uvedeného legislativního nástroje). Výhodou této možnosti je, že by existoval jednodušší postup, který by zaváděl společný přístup ke všem situacím. Nevýhodou této možnosti je, že předpokládá, že by se podmínky umožňující členskému státu vyjednávat a uzavírat dohody se třetími zeměmi určily předem. Jelikož oblast soudní spolupráce v občanskoprávních věcech se v rámci Společenství neustále vyvíjí, znamenalo by to nutnost zavést odlišná kritéria pro každý nástroj *acquis* (nařízení Brusel II, nařízení Řím I, nařízení Řím II, návrh nařízení o vyživovacích povinnostech atd.).

Oproti tomu poslední možnost, kterou Komise zvolila, předpokládá udělení konkrétního oprávnění pro každý jednotlivý případ poté, co proběhne hodnocení dohody oznámené členským státem, a to na základě objektivních kritérií. Komise určuje členskému státu zásady pro jednání, je-li to nutné, a provádí vyhodnocení výsledků jednání, než povolí konečné uzavření dohody.

3. PRÁVNÍ STRÁNKA NÁVRHU

• Shrnutí navrhovaných opatření

Cílem návrhu je zřídit postup, pomocí něhož bude moci Společenství vyhodnotit, zda existuje dostatečný zájem Společenství uzavřít navrhované dvoustranné dohody se třetími zeměmi, a v případě, že takovýto zájem neexistuje, povolit členským státům, aby tyto dohody se třetími zeměmi uzavřely v určitých oblastech týkajících se soudní spolupráce v občanských a obchodních věcech, které spadají pod výlučnou pravomoc Společenství.

Jelikož takové povolení pro členské státy představuje výjimku z pravidla, že Společenství má výlučnou pravomoc uzavírat mezinárodní dohody v těchto věcech, je třeba tento postup považovat za výjimečné opatření, jehož rozsah a doba platnosti musí být omezeny.

Navrhuje se daný postup omezit pouze na odvětvové záležitosti týkající se na jedné straně manželských věcí, rodičovské zodpovědnosti a vyživovacích povinností a na druhé straně rozhodného práva pro smluvní a mimosmluvní závazky. Přiložený návrh se věnuje druhému z obou témat.

Aby se zachovalo *acquis communautaire*, včetně integrity systému Společenství v dané oblasti, navrhuje Komise následující záruky.

Postup je založen na předchozím oznámení návrhu dohody ze strany členského státu, který si přeje získat povolení k opětovnému vyjednání a uzavření dohody se třetí zemí, a to na základě zvláštních podmínek, které jsou vyhodnocovány jednotlivě pro každý případ.

Pokud již Společenství uzavřelo dohodu ve stejné věci s danou třetí zemí, členskému státu není povoleno vyjednávat nebo uzavřít dohodu s danou třetí zemí a každá podaná žádost bude zamítnuta. Pokud se nejedná o tento případ, musí Komise určit, zda se takováto dohoda očekává v blízké budoucnosti. Pokud se takováto dohoda v blízké budoucnosti neočekává,

může Komise udělit povolení za předpokladu, že jsou splněny následující podmínky: a) daný členský stát prokázal, že má zvláštní zájem na uzavření dohody s danou třetí zemí, zejména v souvislosti s existencí hospodářských, zeměpisných, kulturních nebo historických vazeb mezi daným členským státem a touto třetí zemí; a b) Komise dospěla k závěru, že navrhovaná dohoda má omezený dopad na jednotné a konzistentní uplatňování stávajících pravidel Společenství a na řádné fungování systému, který byl na základě těchto pravidel zřízen.

Postup rovněž stanoví, že do dohod budou zapracována ustanovení o ukončení platnosti, kterými se omezí doba platnosti dohod uzavřených členskými státy do okamžiku, kdy Společenství uzavře s danou třetí zemí dohodu upravující stejný předmět.

- **Právní základ**

Právním základem pro přiložený návrh týkající se dohod v sektorových věcech a vztahující se na rozhodné právo pro smluvní a mimosmluvní závazkové vztahy je čl. 61 písm. c) a článek 65 Smlouvy o ES, jež uvádějí, že opatření v oblasti soudní spolupráce v občanských věcech s mezinárodním prvkem se přijímají podle čl. 67 odst. 5 druhé odrážky, tedy na základě procesu spolurozhodování.

- **Zásada subsidiarity**

Návrh spadá do výlučné pravomoci Společenství. Zásada subsidiarity se proto neuplatní.

- **Zásada proporcionality**

Návrh je v souladu se zásadou proporcionality z těchto důvodů:

Navrhovaný postup představuje výjimku z uplatňování výlučné pravomoci Společenství ve výše uvedených věcech. Je omezen pouze na rozsah, který je nezbytně nutný k tomu, aby umožnil členským státům uzavírat dohody se třetími zeměmi pro vymezené oblasti, a stanoví řadu kritérií, jež musí být splněna. Povolení pro členské státy bude uděleno pouze tehdy, pokud lze navrhovanou dohodu vnímat tak, že má pouze zanedbatelný dopad na příslušný systém Společenství.

Jelikož legislativní postup není považován za nutný a vzhledem ke skutečnosti, že navrhovaný postup se týká prováděcích pravomocí Komise, používá postup projednávání ve výborech.

Navrhovaný postup tudíž snižuje na nezbytné minimum administrativní zátěž pro Společenství a vlády států.

- **Volba nástrojů**

Navrhovaný nástroj (navrhované nástroje): nařízení.

Jiné prostředky by nebyly přiměřené z tohoto důvodu/těchto důvodů:

Jelikož navrhovaný postup přináší výjimku z práva Společenství, je nařízení nástrojem, který je přímo použitelný a zajišťuje nejvyšší míru záruky, pokud jde o právní jistotu a rovné zacházení.

4. ROZPOČTOVÉ DŮSLEDKY

Návrh nemá žádné důsledky pro rozpočet Společenství.

5. DALŠÍ INFORMACE

- **Vyhodnocení / změny / ustanovení o ukončení platnosti**

Návrh obsahuje ustanovení možnosti provedení změn a o skončení platnosti.

- **Podrobné vysvětlení návrhu**

Rozsah (článek 1)

Článek 1 omezuje rozsah tohoto návrhu na oblasti, na něž se vztahuje nařízení (ES) č. 593/2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy a nařízení (ES) č. 864/2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy, a to pouze pro odvětvové záležitosti.

Definice (článek 2)

Článek 2 stanoví, že postup zřízený na základě tohoto návrhu se vztahuje pouze na dvoustranné dohody mezi členským státem a třetí zemí. Na mnohostranné dohody (zejména včetně regionálních dohod) se proto navrhovaný postup nevztahuje.

Navrhovaný postup (články 3–8)

Cílem navrhovaného postupu je zřídit funkční mechanismus s omezeným množstvím formalit. Zároveň tento postup zajišťuje, že je možné dodržovat *acquis communautaire*.

Tento postup vyžaduje (v článku 3), aby členské státy oznámily Komisi písemně svůj záměr vyjednat o nové dohodě nebo o změně stávající dohody. Toto oznámení musí obsahovat kopii návrhu dohody, pokud jej má členský stát k dispozici, a jakékoliv další relevantní dokumenty. Toto oznámení nemá být provedeno později než tři měsíce před zahájením vyjednávání s danou třetí zemí.

Komise bude po obdržení oznámení muset vyhodnotit, zda může členský stát vést vyjednávání (článek 4). Pokud již Společenství s danou třetí zemí uzavřelo dohodu ve stejné věci, bude žádost automaticky zamítnuta. Hodnocení Komise se skládá z následujících kroků. Pokud doposud nebyla uzavřena žádná taková dohoda mezi Společenstvím a danou třetí zemí, musí Komise určit, zda se uzavření takové dohody očekává v blízké budoucnosti. Pokud se takováto dohoda v blízké budoucnosti neočekává, může Komise udělit povolení za předpokladu, že jsou splněny následující dvě podmínky: a) daný členský stát prokázal, že má zvláštní zájem na uzavření dohody s danou třetí zemí, zejména v souvislosti s existencí hospodářských, zeměpisných, kulturních nebo historických vazeb mezi daným členským státem a touto třetí zemí; a b) Komise dospěla k závěru, že navrhovaná dohoda má omezený dopad na jednotné a konzistentní uplatňování stávajících pravidel Společenství a na řádné fungování systému, který byl na základě těchto pravidel zřízen.

Pokud Komise dospěje k závěru, že vzhledem k výše uvedeným podmínkám neexistují žádné překážky pro uzavření navrhované dohody, může členskému státu povolit, aby zahájil

vyjednávání (článek 5). Je-li to nutné, může Komise navrhnout zásady pro vyjednávání a může požádat o zahrnutí některých konkrétních ustanovení do této dohody.

Daná dohoda musí rovněž obsahovat ustanovení o ukončení platnosti, k němuž by došlo, pokud by Evropské společenství uzavřelo dohodu s danou třetí zemí.

Rozhodnutí, zda povolit nebo nepovolit vyjednávání, přijímá Komise za podpory poradního výboru podle článku 3 rozhodnutí Rady 1999/468/ES o postupech pro výkon prováděcích pravomocí svěřených Komisi¹⁰. Tento poradní postup je opodstatněný, jelikož cílem je omezit formality na nezbytné minimum. Komise předloží výboru návrh opatření, která mají být přijata, a výbor k nim vysloví své stanovisko. S maximálním možným ohledem na toto stanovisko následně Komise přijme rozhodnutí a informuje výbor o způsobu, jakým bylo jeho stanovisko zohledněno.

Pokud je výsledek hodnocení Komise záporný, Komise neudělí povolení a předloží toto rozhodnutí poradnímu výboru k vyjádření stanoviska.

Komise se může rozhodnout, že se zúčastní vyjednávání mezi členským státem a třetí zemí jako pozorovatel. Pokud se Komise sama vyjednávání neúčastní, musí být během jednotlivých fází vyjednávání informována o jeho výsledcích, aby mohla danému členskému státu v zájmu efektivitě sdělit své stanovisko k obsahu dohody před jejím konečným uzavřením (článek 6).

Závěrečná fáze postupu se zabývá uzavřením dohody (článek 7). Před podpisem dohody oznámí daný členský stát Komisi výsledky jednání a poskytne jí text dohody. Komise vyhodnotí, zda je dohoda v souladu se zásadami pro jednání a zda by mohlo mít uzavření dohody negativní vliv na fungování stávajícího systému Společenství, zejména zda (v jakém rozsahu) by mohla ovlivnit platné *acquis communautaire*. Pokud je hodnocení Komise kladné, udělí povolení. Pokud je hodnocení záporné, není danému členskému státu povoleno dohodu uzavřít. Toto rozhodnutí se přijímá v souladu s řídicím postupem podle článku 4 rozhodnutí Rady 1999/468/ES.

Navrhuje se, aby Komise přijala rozhodnutí vztahující se ke každé relevantní etapě hodnotícího postupu do šesti měsíců od příslušného oznámení předloženého členským státem.

Přechodná a závěrečná ustanovení (články 9–11)

Článek 9 stanoví přechodná ustanovení, která se použijí v případech, že daný členský stát již zahájil nebo již dokončil vyjednávání se třetí zemí v době, kdy tato nařízení vstoupí v platnost, avšak nedal ještě svůj souhlas k tomu, aby pro něj dohoda byla závazná¹¹.

Navrhovaný postup se proto rovněž vztahuje na tuto situaci, i když vyžaduje určité úpravy: oznámení (návrhu) dohody Komisi; posouzení ze strany Komise na základě podmínek uvedených v článku 4 návrhu; povolení pokračovat ve vyjednávání a stanovení pokynů pro vyjednávání, pokud to dovoluje etapa, v níže se jednání nacházejí; povolení uzavřít dohodu.

¹⁰ Rozhodnutí Rady o postupech pro výkon prováděcích pravomocí svěřených Komisi (1999/468/ES), Úř. věst. L 184, 17.7.1999, s. 23.

¹¹ Příkladem takové situace může být návrh dohody mezi Francií, Švýcarskem a Evropskou organizací pro jaderný výzkum (CERN) ohledně rozhodného práva pro podniky, které provozují svou činnost v prostorách CERN za účelem poskytování přeshraničních služeb. Tato dohoda je příkladem odvětvové dohody, na níž se vztahuje nařízení (ES) č. 593/2008 („Řím I“), a tudíž je i předmětem navrhovaného postupu.

Článek 10 stanoví, že Komise předloží Evropskému parlamentu, Radě a Hospodářskému a sociálnímu výboru zprávu o uplatňování tohoto nařízení nejpozději do ledna 2014. Vzhledem k tomu, že doba, po kterou toto nařízení může být uplatňováno, je omezena do 31. prosince 2014, bude ke zprávě přiložen vhodný legislativní návrh.

Návrh

NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY,

kterým se zřizuje postup pro sjednávání a uzavírání dvoustranných dohod mezi členskými státy a třetími zeměmi o odvětvových záležitostech a vztahujících se na rozhodné právo ve smluvních a mimosmluvních závazkových vztazích

EVROPSKÝ PARLAMENT A RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o založení Evropského společenství, a zejména na čl. 61 písm. c), článek 65 a čl. 67 odst. 5 této smlouvy,

s ohledem na návrh Komise¹²,

s ohledem na stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru¹³,

v souladu s postupem stanoveným v článku 251 Smlouvy¹⁴,

vzhledem k těmto důvodům:

- (1) Hlava IV Smlouvy o založení Evropského společenství (dále jen „Smlouva o ES“) představuje právní východisko pro přijímání právních předpisů Společenství v oblasti soudní spolupráce v občanských věcech.
- (2) Soudní spolupráce v občanských věcech mezi členskými státy a třetími zeměmi byla tradičně upravena dohodami mezi členskými státy a třetími zeměmi.
- (3) Článek 307 Smlouvy o ES vyžaduje odstranění jakýchkoliv neslučitelností mezi *acquis* Společenství a mezinárodními dohodami uzavřenými mezi členskými státy a třetími zeměmi. To může znamenat nutnost znovu otevřít vyjednávání o těchto dohodách.
- (4) Rovněž může vyvstat potřeba uzavřít nové dohody se třetími zeměmi, které budou upravovat oblast občanského soudnictví, jež spadají do oblasti hlavy IV Smlouvy o ES.
- (5) Evropský soudní dvůr potvrdil ve svém posudku 1/03 ze 7. února 2006 v souvislosti s uzavřením nové Luganské úmluvy, že Společenství získalo výlučnou vnější pravomoc vyjednávat a uzavírat mezinárodní dohody se třetími zeměmi upravující řadu důležitých předmětů, na něž se odkazuje v hlavě IV Smlouvy o ES. Soudní dvůr zejména potvrdil, že Společenství získalo výlučnou pravomoc uzavírat mezinárodní

¹² Úř. věst. C , , s. .

¹³ Úř. věst. C , , s. .

¹⁴ Úř. věst. C , , s. .

dohody se třetími zeměmi v záležitostech, jež se týkají pravidel mimo jiné vymezených v nařízení (ES) č. 44/2001 („Brusel I“), zejména pokud jde o soudní příslušnost a uznávání a výkon soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech.

- (6) Podle článku 300 Smlouvy o ES je tudíž na Společenství, aby v rámci svých pravomocí uzavíralo takovéto dohody mezi Společenstvím a třetími zeměmi.
- (7) Článek 10 Smlouvy o ES vyžaduje, aby členské státy usnadnily plnění poslání Společenství a aby se zdržely jakýchkoli opatření, jež by mohla ohrozit dosažení cílů Smlouvy. Tato povinnost skutečné spolupráce se uplatňuje obecně a není závislá na tom, zda je pravomoc Společenství výlučná, či nikoliv.
- (8) Je třeba provést hodnocení, zda v dané době existuje dostatečný zájem Společenství nahradit veškeré stávající nebo navrhované dvoustranné dohody mezi členskými státy a třetími zeměmi dohodami na úrovni Společenství. Z tohoto důvodu je nezbytné zavést postup, který bude mít dvojí cíl. Prvním cílem bude umožnit Společenství, aby posoudilo, zda existuje na straně Společenství dostatečný zájem na uzavření konkrétní dvoustranné dohody. Druhým cílem je povolit členským státům uzavření takových dohod, pokud v dané době Společenství nemá zájem na uzavření takovéto dohody.
- (9) Měl by být zaveden srozumitelný a transparentní postup, kterým by se členským státům povolovalo upravovat stávající dohody se třetími zeměmi nebo, ve výjimečných případech, vyjednávat a uzavírat dohody nové, zejména pokud Společenství samotné nevyjádřilo záměr vykonávat svou vnější pravomoc a uzavřít takovou dohodu. Tímto postupem nejsou dotčeny výlučné pravomoci Společenství a ustanovení článků 300 a 307 Smlouvy o ES. Jelikož navrhovaný postup představuje výjimku z pravidla, že Společenství má výlučnou pravomoc uzavírat mezinárodní dohody v těchto věcech, je třeba tento postup považovat za výjimečné opatření, jehož rozsah a doba platnosti musí být omezeny.
- (10) Podle bodů odůvodnění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy (Řím II)¹⁵ a č. 593/2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I)¹⁶ musí Komise předložit Evropskému parlamentu a Radě návrh týkající se postupů a podmínek, podle nichž by členské státy byly oprávněny vlastním jménem sjednávat a uzavírat dohody se třetími zeměmi obsahující ustanovení o právu rozhodném pro mimosmluvní nebo smluvní závazkové vztahy.
- (11) Podle těchto nařízení by se navrhovaný mechanismus měl používat pouze v jednotlivých a výjimečných případech na dohody, které se týkají odvětvových záležitostí a obsahují pravidla v oblastech, na které se tyto nástroje vztahují.
- (12) Aby se zajistilo, že dohoda navrhovaná členským státem nebude mít za následek neúčinnost práva Společenství a narušení řádného fungování systému zřízeného pravidly Společenství, je třeba vyžadovat povolení jak pro zahájení vyjednávání nebo pokračování v něm, tak i pro uzavření dohody. To Komisi umožní posoudit očekávaný dopad (možného) výsledku vyjednávání na právo Společenství. V relevantních

¹⁵ Úř. věst. L 199, 31.7.2007, s. 40.

¹⁶ Úř. věst. L 177, 4.7.2008, s. 6.

případech může Komise navrhnout zásady pro vyjednávání nebo může požádat o zahrnutí některých konkrétních ustanovení do navrhovaných dohod.

- (13) Aby se zajistilo, že dohoda nebude představovat překážku v provádění vnější politiky Společenství v oblasti soudní spolupráce v občanských a obchodních věcech, měla by dohoda obsahovat možnost vypovězení v případě, že dojde k uzavření dohody Společenství se stejnou třetí zemí ve stejné věci rozhodného práva.
- (14) Je třeba stanovit přechodná opatření, která budou upravovat situace, kdy v době vstupu tohoto nařízení v platnost členské státy vyjednávají se třetí zemí nebo již ukončily vyjednávání, avšak ještě nevyjádřily svůj souhlas s tím, aby pro ně dohoda byla závazná.
- (15) Opatření nezbytná k provedení tohoto nařízení by měla být přijata v souladu s rozhodnutím Rady 1999/468/ES o postupech pro výkon prováděcích pravomocí svěřených Komisi¹⁷.
- (16) Podle zásady proporcionality stanovené v článku 5 Smlouvy toto nařízení nepřekračuje to, co je nezbytné k dosažení uvedeného cíle.
- (17) Spojené království a Irsko se podle článku 3 Protokolu o postavení Spojeného království a Irska připojeného ke Smlouvě o Evropské unii a ke Smlouvě o založení Evropského společenství účastní přijímání a používání tohoto nařízení v rozsahu, v jakém se účastnily přijímání a používání nařízení, na něž se toto nařízení vztahuje, nebo v jakém tato nařízení přijaly po jejich schválení.
- (18) V souladu s články 1 a 2 Protokolu o postavení Dánska připojeného ke Smlouvě o Evropské unii a ke Smlouvě o založení Evropského společenství se Dánsko neúčastní přijímání tohoto nařízení a toto nařízení pro ně není závazné ani použitelné.

PŘIJALY TOTO NAŘÍZENÍ:

Článek 1

Předmět a rozsah

1. Toto nařízení zavádí postup, kterým jednotlivým členským státům povoluje upravit stávající dvoustrannou dohodu mezi daným členským státem a třetí zemí nebo vyjednat a uzavřít novou dvoustrannou dohodu za podmínek stanovených v následujících ustanoveních.
2. Toto nařízení se použije na dvoustranné dohody mezi členskými státy a třetími zeměmi o odvětvových záležitostech a vztahující se na rozhodné právo v občanských a obchodních věcech a spadajících zcela nebo částečně do oblasti působnosti nařízení (ES) č. 593/2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy a nařízení (ES) č. 864/2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy.

¹⁷ Úř. věst. L 184, 17.7.1999, s. 23.

Článek 2

Definice

1. Pro účely tohoto nařízení se „dohodou“ rozumí dvoustranné dohody mezi členským státem a třetí zemí.
2. Pro účely tohoto nařízení se „členským státem“ rozumí jakýkoli členský stát kromě Dánska.

Článek 3

Oznámení Komisi

1. Pokud členský stát hodlá zahájit se třetí zemí vyjednávání, jejichž účelem je změnit stávající dohodu nebo uzavřít novou dohodu spadající do předmětu tohoto nařízení, oznámí svůj záměr písemně Komisi.
2. Toto oznámení musí obsahovat kopii stávající dohody, pracovní verze dohody nebo návrhu dohody předloženého třetí zemí, pokud je má daný členský stát k dispozici, a jakékoliv další relevantní dokumenty. Členský stát popíše cíle vyjednávání a vymezí témata, jež je třeba řešit, nebo ustanovení stávající dohody, jež je třeba upravit, a poskytne jakékoliv další relevantní informace.
3. Oznámení musí být předloženo nejméně tři měsíce před plánovaným začátkem formálních vyjednávání s danou třetí zemí.

Článek 4

Hodnocení Komise

1. Komise po obdržení oznámení vyhodnotí, zda může členský stát vést vyjednávání s danou třetí zemí. Pokud již Společenství s danou třetí zemí uzavřelo jakoukoliv dohodu ve stejné věci, bude žádost členského státu Komisí automaticky zamítnuta.
2. Pokud Společenství doposud neuzavřelo dohodu s danou třetí zemí, musí Komise při svém hodnocení nejprve ověřit, zda se v blízké budoucnosti očekává uzavření jakékoliv relevantní dohody Společenství s touto třetí zemí. Pokud tomu tak není, může Komise udělit povolení za předpokladu, že jsou splněny následující podmínky:
 - (a) daný členský stát prokázal, že existuje zvláštní zájem na uzavření této dvoustranné odvětvové dohody s danou třetí zemí, zejména v souvislosti s existencí hospodářských, zeměpisných, kulturních nebo historických vazeb mezi daným členským státem a touto třetí zemí; a
 - (b) Komise dospěje k závěru, že navrhovaná dohoda má omezený dopad na jednotné a konzistentní uplatňování stávajících pravidel Společenství a na řádné fungování systému, který byl na základě těchto pravidel zřízen.

Článek 5

Povolení zahájit vyjednávání

1. Pokud Komise dospěje k závěru, že na základě podmínek uvedených v článku 4 neexistují překážky, které by dohodě bránily, může členskému státu povolit, aby s danou třetí zemí zahájil vyjednávání o dohodě. Je-li to nutné, může Komise navrhnout zásady pro vyjednávání a může požádat o zahrnutí některých konkrétních ustanovení do navrhované dohody.

Dohoda musí obsahovat ustanovení o možnosti dohodu vypovědět v případě, že Společenství uzavře se stejnou třetí zemí dohodu ve stejné věci. Dohoda musí obsahovat následující ustanovení: „(název členského státu) vypoví tuto dohodu, když Evropské společenství uzavře dohodu se (název třetí země) ve stejných věcech občanského soudnictví, jaké jsou upraveny touto dohodou“.

2. Pokud Komise dospěje k závěru, že na základě podmínek uvedených v článku 4 existují překážky, které by dohodě bránily, nepovolí členskému státu, aby s danou třetí zemí zahájil vyjednávání o dohodě.
3. Komise přijme rozhodnutí o udělení nebo neudělení povolení, jak je uvedeno v odstavcích 1 a 2, v souladu s postupem, na který se odkazuje v čl. 8 odst. 2.

Komise vydá své rozhodnutí ohledně žádosti členského státu do šesti měsíců od přijetí oznámení uvedeného v článku 3.

Článek 6

Účast Komise na vyjednávání

Komise se může účastnit vyjednávání mezi členským státem a třetí zemí jako pozorovatel. Pokud se Komise neúčastní vyjednávání jako pozorovatel, musí být během jednotlivých fází vyjednávání informována o jeho průběhu.

Článek 7

Povolení uzavřít dohodu

1. Před podpisem dohody oznámí daný členský stát Komisi výsledky jednání a poskytne jí text dohody.
2. Po tomto oznámení Komise vyhodnotí, zda vyjednaná dohoda odpovídá prvotnímu hodnocení Komise. Při tomto dalším hodnocení musí Komise ověřit, zda navrhovaná dohoda zohledňuje požadavky přednesené Komisí, zejména pokud jde o zahrnutí ustanovení, na něž se odkazuje v čl. 5 odst. 1, a zda by mohlo mít uzavření navrhované dohody za následek neúčinnost práva Společenství a narušení řádného fungování systému zřízeného pravidly Společenství.

3. Pokud Komise dospěje k názoru, že vyjednávání vyústila v dohodu, která nesplňuje požadavky, na něž se odkazuje v odstavci 2, členskému státu nebude uzavření dohody povoleno.
4. Pokud Komise dospěje k názoru, že vyjednávání vyústila v dohodu, která splňuje požadavky, na něž se odkazuje v odstavci 2, členskému státu může být povoleno dohodu uzavřít.
5. Komise přijme rozhodnutí o udělení nebo neudělení povolení, jak je uvedeno v odstavcích 3 a 4, v souladu s postupem, na který se odkazuje v čl. 8 odst. 3.

Komise vydá své rozhodnutí ohledně žádosti členského státu do šesti měsíců od přijetí oznámení uvedeného v odstavci 1.

Článek 8

Postup projednávání ve výboru

1. Komisi je nápomocen výbor zřízený podle nařízení Rady (ES) č. [...], kterým se zřizuje postup pro sjednávání a uzavírání dvoustranných dohod mezi členskými státy a třetími zeměmi o odvětvových záležitostech a vztahujících se na soudní příslušnost, uznávání a výkon rozsudků a rozhodnutí ve věcech manželských, rodičovskou zodpovědnost a vyživovací povinnosti a na rozhodné právo ve věcech týkajících se vyživovacích povinností.
2. Odkazuje-li se na tento odstavec, použije se poradní postup podle článku 3 rozhodnutí 1999/468/ES v souladu s čl. 7 a článkem 8 zmíněného rozhodnutí.
3. Odkazuje-li se na tento odstavec, použije se řídicí postup podle článku 4 rozhodnutí 1999/468/ES v souladu s články 7 a 8 zmíněného rozhodnutí.
4. Doba stanovená v čl. 4 odst. 3 rozhodnutí 1999/468/ES je tři měsíce.

Článek 9

Přechodná ustanovení

1. V případě, že členský stát již zahájil vyjednávání se třetí zemí v době, kdy toto nařízení vstoupí v platnost, použijí se čl. 3 odst. 1, čl. 3 odst. 2 a články 4 až 7.

Pokud to dovoluje etapa, v níž se vyjednávání nacházejí, může Komise navrhnout zásady pro vyjednávání nebo zahrnutí určitých ustanovení, jak je uvedeno v čl. 5 odst. 1.
2. V případě, že členský stát již ukončil vyjednávání v době, kdy toto nařízení vstoupí v platnost, avšak dohodu ještě neuzavřel, použijí se čl. 3 odst. 1, čl. 3 odst. 2 a čl. 7 odst. 2 až 5.

Při rozhodování, zda udělit nebo neudělit povolení uzavřít dohodu, Komise rovněž vyhodnotí, zda na základě podmínek, na něž se odkazuje v článku 4, existují určité překážky bránící dohodě.

Článek 10

Vyhodnocení

Komise nejpozději 1. ledna 2014 předloží Evropskému parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru zprávu o uplatňování tohoto nařízení, k níž může být přiložen vhodný legislativní návrh.

Článek 11

Vstup v platnost

Toto nařízení vstupuje v platnost dvacátým dnem po vyhlášení v *Úředním věstníku Evropské unie*.

Použije se do 31. prosince 2014.

Toto nařízení je závazné v celém rozsahu a je přímo použitelné v členských státech v souladu se Smlouvou o založení Evropského společenství.

V Bruselu dne .

Za Evropský parlament
předseda
[...]

Za Radu
předseda
[...]